

etmek mümkün oluyor. Yazarın da belirttiği gibi, “Bu bir yozlaşma ve sapma değil, edebiyatın çok tabii olarak içinde teşekkül ettiği çevreye uyum sağlamasıdır.” Ali Budak’ın bu çalışması, dönemi ve dönemin

ruhunu iyi anlamak, edebiyatın bütün unsurlarıyla Batılılaşma tarihimizdeki rolünü doğru tespit etmek isteyenler için önemli bir kaynak olma özelliğine sahiptir.

Burcu Aslan

Kâinatça Tanınmış Türk Şiir Kralı Florinalı Nâzım ve Şaşaalı Edebî Hayatı*

Beşir Ayvazoğlu’nun, Türk edebiyat dünyasının ilginç ve özgün ismi Florinalı Nâzım Bey hakkındaki kitabı, *Kâinatça Tanınmış Türk Şiir Kralı Florinalı Nâzım ve Şaşaalı Edebî Hayatı*, Kapı Yayınları arasında çıktı. Türk edebiyatının zirve şahsiyetleri; Şeyh Galib, Yahya Kemal, Ahmet Hâşim, Peyami Safa, Tarık Buğra gibi şair ve yazarlar hakkındaki çalışmalarıyla da bilinen ve söz konusu çalışmalarla büyük ilgi gören Ayvazoğlu, bu kez dikkatini oldukça farklı bir ismin üzerinde yoğunlaştırıyor: Bir dönem edebiyat dünyasında adından sıkça söz ettirmiş; ancak daha ziyade alay ve gülümsemeyle hatırlanan Florinalı Nâzım Bey. Onun, edebiyat tarihlerinde adı geçen büyük bir şair ya da ses getirmiş bir yazar olduğunu söylemek mümkün değildir. Ancak Ayvazoğlu’nun da belirttiği gibi, Florinalı Nâzım Bey’i, Türk edebiyat dünyası içinde önemli bir tip olarak kabul etmek gerekebilir. Türk edebiyat dünyasının yalnızca şair ve yazarlarla değil, aynı zamanda eleştirmenler, yayıncılar, kitapçılar, karikatüristler, okurlar ve onların oluşturduğu geniş bir kamuoyuyla hayat

bulduğu düşünüldüğünde, Florinalı Nâzım Bey gibi isimlerin önemi daha da iyi anlaşılır.

Beşir Ayvazoğlu, kitabını üç ana bölümden oluşturmaktadır. Bunlardan ilki, kendi içinde ayrıca on bölüme ayrılan ve yazarın Florinalı ile ilgili değerlendirmelerine yer verdiği bizce en önemli bölümdür (s.1-64). İkinci ana bölüm diye isimlendirebileceğimiz “Şiirlerinden Seçmeler” ise Florinalı Nâzım Bey’in edebî yönünü anlamayı sağlayacak metinlerden oluşur (s.69-91). Bu bölümde, onun çeşitli dergi ve gazetelerde kendisine yer bulmuş ya da şiir kitaplarında yayımlanmış bazı şiirlerine yer verilir. Son bölüm “Ekler”de ise (s. 93-128+56) Florinalı Nâzım Bey için yazılanların tam metinleri ve onun *Türk Şiir Krallığı Neden ve Nasıl Doğmuştu?* isimli kitabının klişeleri bulunur.

Yazar, eserinin önsözünde, Florinalı Nâzım Bey için bir kitap yazmayı başlangıçta düşünmediğini; ancak Peyami Safa ve Ahmet Hâşim üzerine çalışırken elde ettiği bilgilerin kendisini böyle bir çalışmaya sevk ettiğini belirtir. Gerçekten de Florinalı Nâzım Bey, edebiyat çevrelerinde tanı-

* Beşir Ayvazoğlu, *Kâinatça Tanınmış Türk Şiir Kralı Florinalı Nâzım ve Şaşaalı Edebî Hayatı*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2007, 128+56 s.

nan ve ünlü isimlerle münasebeti bulunan bir isimdir. Özellikle Abdülhak Hâmid'e olan hayranlığı meşhurdur. Ayrıca o, Tevfik Fikret için düzenlediği anma toplantıları ve tutku derecesinde bağlı olduğu bazı edebiyatçılardan kendisi için aldığı iltifatnâmelerle avunan bir "edebiyat delisi"dir.

Kitabın birinci ana bölümü, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, kendi içinde on ayrı bölüme ayrılmıştır. "Büyük Şair" ismini taşıyan ilk bölümde yazar, okuyucuyu Florinalı Nâzım Bey ile tanıştırır. Bu ilginç adam, yıllarca edebiyat dünyasının gündemini işgal etmiş, çok kere de ünlü şair ve yazarların alay konusu olmuştur. Yeteneği olmadığı hâlde şairlik iddiasında bulunan, hayranı olduğu Abdülhak Hâmid gibi büyük bir şair olabilmenin hayali içinde yaşayan Florinalı, bunu çok "belli ettiği" için olsa gerek, tüm çevresinin dilindedir. Kendisine karşı mübalağa derecesinde saygılı ve hayran bir tavır içinde olan bu adamdan zaman zaman sıkılan Hâmid, yine de onun gönlünü hoş etmekten çekinmez. Aralarında bu şekilde sürüp giden ilginç bir samimiyet yaşanır. "Küçük Şaire" isimli ikinci bölümde, Florinalı'nın kızı Aliye Meliha Hanım da söz konusu edilir. Özellikle Tevfik Fikret için düzenlediği anma toplantılarına küçücük kızı Meliha'yı da getirir ve ona şiirler okutur. O kadar ki onun büyük bir "şaire" olacağına dair inancı tamdır. "Süleyman Nazif, Faruk Nafiz ve Florinalı" isimli bölümde, Florinalı'nın Süleyman Nazif ve Faruk Nafiz'le olan ilişkisi ayrıntısıyla söz konusu edilir. Özellikle 20. yüzyılın ilk çeyreğinde edebiyat dünyasının vazgeçilmezlerinden biri olarak tanınan ve yazılarıyla birçok tartışmanın içinde yer alan Süleyman Na-

zif, Florinalı konusunda da boş durmaz. Onunla epeyce eğlendiği, hakkında yazdığı ironik yazılardan rahatsızlıkla anlaşılır. Kitabın "Ekler" kısmında, tam metinleriyle görülebilen bu yazılarında Süleyman Nazif, inceden inceye alaylı bir tavır takınsa da Florinalı, durumun farkında değilmiş gibi davranmayı tercih eder. Çünkü Ayvazoğlu'na göre, bu şekilde davranmak Florinalı'nın işine gelmektedir. Böylelikle sürekli gündemdedir ve edebiyat çevrelerinin nabzını tutan isimlerin yazılarına "şöyle ya da böyle" konu olabilmektedir.

"Zekâ Raporu" isimli bölümde okuyucusunu tebessüm ettiren Ayvazoğlu, burada hoş bir hikâyeyi nakleder. Florinalı Nâzım Bey, yaşadığı devirde yalnızca edebiyat çevrelerinin değil, bazı doktorların da alay konusu olmuştur. O kadar ki başka bir vesileyle gittiği hastanede doktorların önerisine uyarak bir beyin röntgeni çektiren Florinalı, bu sayede "üstün zekâlı" olduğunu öğrenir. Bu durum, devrin basınında alay konusu yapılmakla birlikte bazı yabancı gazetelerde bile akis bulur.

Florinalı Nâzım Bey'in en belirgin özelliği, yeteneği olmadığı hâlde şairlik iddiasında bulunan bir edebiyat meraklısı olmasıdır. Ayvazoğlu, "İlan Sayfalarında Yazmak" başlıklı bölümde, onun bu yönünü ortaya koyar. Kendi şiirlerini dergi ve gazetelerin ilgili köşelerinde yayımlatmayan Florinalı, onları parasını verecek ilan sayfalarında yayımlamaya mecbur olur. "Açıktürbe'de Yangın" başlıklı bölümde, Florinalı'nın başına gelen bir felaketten söz edilir. Kendisi hakkında çıkmış çuvaldar dolusu yazıyı evinde tasnif etmeye uğraşan Florinalı, bir yangın sonucunda bu malzemenin tamamını

kaybeder. Bu duruma çok üzülen Florinalı, yangın nedeniyle çıkan kargaşada kaybettiği kızını aramayı dahi düşünemez. Hakkında çıkmış ve çuvalları dolduran bu yazı yığını tasnif etmeyi başarsa onları bir kütüphaneye bağışlayacağını söyleyen Florinalı, aslında, kendisiyle ilgili olsa da, önemli bir "hafıza" çalışmasına ön ayak olmak istemiş gibidir. Ancak burada kendisine talihin yardım etmediği anlaşılır. Bu noktada onun "toplumsal hafıza"ya ilişkin yönüne vurgu yapmak yerinde olabilir. Tevfik Fikret, Mimar Sinan gibi, Türk toplumu için değer ifade eden isimleri hatırlayabilmek adına önemli bir görevi yerine getiren ve belki de bu noktada başkalarına da örnek olan Florinalı, hakkında yazılmış olanlar da dâhil birçok yazıyı biriktirmeye, tasnif etmeye çabalar. Birçok yazıya, kitaba, dergi ve gazete koleksiyonuna ulaşmakta sıkıntı çektiğimiz bugünlerde, onun bu davranışının önemli bir ayrıntı olduğunu vurgulamakta yarar var.

Herhangi bir alanda çok tanınmış olmanın ya da Florinalı Nâzım Bey gibi bir "kral" ilan edilebilmenin önde gelen simgelerinden birisi, herhâlde "heykel" sahibi olabilmektir. "Heykel" başlığını taşıyan bölümde, Florinalı'nın yaşadığı dönemde bir heykel sahibi olabildiği ifade edilir. Güzel Sanatlar Akademisi'nden bir meraklının, şimdi nerede olduğu belli olmayan bu heykeli yaparken ne düşündüğü bilinmese de, bu durum Florinalı'nın hoşuna gitmiş olmalıdır. "Florinalı'dan Kalan" isimli bölümde, onun özellikle güç bela yayımlayabildiği kitaplarından, sadece kendi gayretle yayımlandığı için birer karmaşa âlemini andıran eserlerinden bahseden yazar, "Sonuç Ye-

rine" başlıklı bölümde de onun 6 Haziran 1939 tarihli ölümünü anlatır. Hayatı boyunca edebiyat çevrelerinin en ünlü isimleriyle bir arada olan, kâh onlara övgü dolu sözler söyleyen, kâh onlardan bu şekilde sözler işiten Florinalı, ölümünde ise yalnızdır. Cenazesine birkaç kişi katılır. Ayvazoğlu'nun aktardığına göre, zamanında Florinalı ile epeyce alay eden Peyami Safa, onun ölümünden sonra kaleme aldığı yazıda, yine de özgün bir insan olduğunu kabul eder ve biraz da "günah çıkarmaya" çalışır. Nahit Sırrı Örik de, bu bölümde söz konusu edilen bir yazısında, zamanında şairlik yeteneğinin bulunmadığı söylenen Florinalı'nın aransa güzel mısraları olabileceğini ifade eder ve böylece geç de olsa "hakkını teslim etme"ye çalışır.

Kitabın ikinci ana bölümü olarak nitelendirdiğimiz, "Şiirlerinden Seçmeler"de, Florinalı'nın bazı manzumelerine yer verilir. Ahmet Hâşim ve Ali Ekrem'e ithaf ettiği bazı şiirleri ile Cenap Şahabettin'in ölümü üzerine yazdığı bir mersiye de yer verilen bu bölümde, ayrıca "Makber" şairi Abdülhak Hâmid'i takip ederek yazdığı ünlü eseri "Zeyl-i Makber"den de bir bölüm yer alır. Bu şiirlerin hep birileriyle ilgili olması, özellikle de edebiyatımızın bazı zirve şahsiyetlerine ithaf edilmesi ya da doğrudan onları konu edinmesi, Ayvazoğlu'nun da ayrıntısıyla anlattığı gibi, Florinalı'nın kişiliğini yansıtmaması bakımından önemlidir.

Son bölüm olan "Ekler"de ise Florinalı için yazılmış yazıların tam metinleri okunabilir. Burada Süleyman Nazif, Peyami Safa, Kandemir, Hakkı Süha Gezgin, Halit Fahri Ozansoy ve Nahit Sırrı Örik'in yazıları ile Naci Sadullah'ın Florinalı ile

yaptığı röportajın tam metinleri yer alır. Bu metinlerden, hem o dönem edebiyat dünyasının Florinalı için kullandığı ironik dili görebilmek, hem de Florinalı'nın kendisini nasıl savunduğunu, kendi "muhteşem" edebî dünyasını nasıl tarif ettiğini anlayabilmek mümkündür. Kitabın sonunda ise kendisini "şair kralı" ilan ettiği kitabı, *Türk Şiir Krallığı Neden ve Nasıl Doğmuştu?*'nin orijinal bir kopyası yer alır. Bu kopyadan da anlaşılacağı üzere, 1934 yılında yayımlanan bu eser, derli toplu bir kitap olmaktan çok, el yazısıyla eklemelerin yapıldığı, okuyucuya bir şey anlatmaktan öte, elde ne varsa yığılmayı amaç edinen bir hatıra defterine benzemektedir.

Kitapta zengin bir fotoğraf ve karikatür seçkisinin de olduğunu söylemek gerekir. Edebiyat dünyasında bir mizah unsuruna dönüşen Florinalı, başta *Akbaba* olmak üzere, birçok dergi ve gazetede yayımlanan karikatürlerin başta gelen bir konusudur. Florinalı'nın ve kızı Aliye Meliha Hanım'ın fotoğrafları, kitabın içinde önemli bir yer tutar. Onun

hayranı olduğu edebiyatçılarla çektiği ve hâlimden son derece memnun görüldüğü fotoğrafları, evini bir yangında kaybettikten sonraki perişan ve şaşkın hâlini gösteren resimli gazete haberleri de kitabı ilgi çekici yapan diğer noktalar.

Türk edebiyatının son derece zengin ve hareketli bir çevrede devam ettiği gerçeği, çeşitli vesilelerle gündeme getiriliyor. Türk kültür ve edebiyat hayatının bütünüyle ortaya çıkarılabilmesi için, edebiyat hayatında birinci derecede rol oynamış büyük şair ve yazarların yanında, Florinalı Nâzım Bey gibi, daha çok alayla karşılanan; fakat yine de özgün bir yerin sahibi olan isimlerin de hatırlanması, böyle kitaplar vesilesiyle çok daha yakından tanınması, âdetâ bir zorunluluktur. Beşir Ayvazoğlu'nun *Kâinatça Tanınmış Türk Şiir Kralı Florinalı Nâzım ve Şaşaalı Edebî Hayatı* isimli eseri, yukarıda ifade etmeye çalıştığımız taraflarıyla bu zorunlu ve önemli görevi yerine getirirken okuyucuyu lezzetli bir okuma serüveninin içine çekmeyi de başarıyor.

Gürkan Yavaş*

* Arş. Gör., Kocaeli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.